

Peter Willem Dekkers, volleerd steenhouwer en beeldend kunstenaar wilde de schoonheid en het bijzondere karakter van dit ambacht onder de mensen brengen. Dit realiseerde hij in 1981 met de cursus "techniek van het steenhouwen" aan de Vrije Academie De Lindenberg in Nijmegen. Een beschrijving van het eerste jaar van de cursus geeft een goede indruk van de motivatie en inspiratie van Peter om dit fascinerende ambacht te verbreiden.

Peter begon de eerste les met de stelling "om een beeld in steen te kunnen maken moet je de techniek van het steenhouwen beheersen. Probeer maar eens met een puntbeitel een stuk uit een steen te slaan, er zal nauwelijks iets gebeuren." Vervolgens mocht je dat uitproberen. Dan volgde er een stuk theorie over het ontstaan van steen, soorten steen, vervolgens een uitgebreid overzicht van de diverse soorten steenbewerkingsgereedschappen. Daarbij ging het hem steeds om: welke beitel met welke hamer voor welke bewerking bij welke steensoort. Te veel om te onthouden. Dat zou dus in de loop van de cursus vaak worden herhaald, met name door Peter!

Na de theorie volgde - eindelijk - de praktijk. Wie nu dacht een beeld te kunnen gaan hakken kwam bedrogen uit. De eerste opdracht was verplicht en geheel voorgeschreven en diende een tweeledig doel: het aanleren van de techniek van het hakken in steen met het juiste! Gebruik van de diverse beitels en hamers, en het vertrouwd raken met het driedimensionaal werken, vooral ook het denken en construeren in drie dimensies.

Er werd gewerkt in een blok Franse kalksteen van ca. 20 x 24 x 10 cm. Peter was zich bewust van de kostbaarheid van het materiaal en daarom werd de steen meerdere cursusjaren gebruikt, tot ie te klein werd, dan mocht je hem meenemen. Dat verklaarde ook dat de steen, die een ieder vanaf het tweede cursusjaar kreeg, al bewerkt was door een cursist uit het jaar daarvoor die er met heel veel pijn en moeite een tweetal hele en acht halve ruitvormige figuren in had gehakt. Het eerste deel van de opdracht was om dit fraaie reliëf weg te hakken en vervolgens de steen perfect vlak te maken. En Peter was streng: ongeveer vlak was niet goed genoeg: met de stalen liniaal moest je het oppervlak op zijn perfectie controleren. Lag de meetlat niet volkomen vlak op de steen, dan was je nog niet klaar. Pas na goedkeuring van Peter mocht je naar de tweede fase van de opdracht: het tekenen van de negen ruitvormen (ja, dezelfde figuren die je daarvoor had weggehakt) en die vervolgens tot een diepte van één centimeter uithakken. Het geniale van deze figuurvorm lag in het feit dat je steeds vier identieke, verschillend hellende vlakken in alle drie dimensies moest hakken. De idee daarachter was volgens Peter dat je daarmee vrijwel alle problemen tegenkomt die je later, bij het maken van een beeld, zult tegenkomen. Zo moest je enorm oppassen om bij het uithakken van de vier vlakken van de ruitvorm niet in een ander vlak te komen. Om de ruitvlakken te kunnen hakken moest je ook in denkbeeldige lijnen leren zien, lijnen die nog in de steen verborgen waren. De hellingshoeken van de wyber-vorm moesten overal volkomen gelijk zijn. Als dat het geval was bleken de ruitvormen zowel in de lengte als de breedte verbonden door kaarsrechte lijnen. Je leerde dus om rechte lijnen en vlakken te hakken. Bovendien leerde je om technisch zeer kritisch naar je eigen werk te kijken en niet te snel tevreden te zijn.

Als dat tot een goed eind was gebracht mocht je aan de tweede, half vrije opdracht beginnen: het maken van een masker. Hierbij stonden de begrippen hol en bol centraal.

Je leerde dus de diverse vlak- en puntbeitels op een correcte wijze te gebruiken met de verschillende houten, metalen en kunststof hamers, kloppers en mokers.

Ook de oppervlaktebewerkingen met puntbeitel, tandijzer en boucharde kwamen aan bod. Voor een nog fijnere en gladdere afwerking kwam het polijsten aan de orde.

Zeer interessant was het jobben. Met de job kun je in een keer gecontroleerd grote stukken steen afslaan en deze beitel behoort daarmee tot de eerste bewerking van de steen. Als je goed kunt jobben dan spaart je dat later heel veel tijd bij het weghalen van overtollige massa. Daarbij komt dat jobben spectaculair is en het was dan ook veelal aan Peter zelf voorbehouden deze techniek van het afslaan van forse stukken steen teneinde de ruwe vorm van je beeld te verkrijgen, te laten zien. Hij kon het als geen ander en vond het heerlijk om te laten zien hoe goed hij dat kon. Je beeld was al bijna af.

Als derde opdracht kon je - in overleg met Peter - een eigen vorm kiezen. Eindelijk! Peter hield je inspanningen altijd in het oog. Wanneer iemand een beitel met de verkeerde hamer combineerde, hoorde hij dat direct en nam hij de gelegenheid waar om voor de groep een stukje theorie over materiaalgebruik te herhalen. Bij de beoordeling van je werk ging het Peter vooral om de strengheid en eenvoud van vorm, spanning in lijnen en oppervlakken en daarbij een perfecte afwerking.

Dit alles werd begeleid door het befaamde "rode boekje" dat Peter had samengesteld en dat begon met een hoofdstuk over geologie: over het ontstaan van de verschillende soorten steen. Een ander hoofdstuk behandelde het gereedschap en de diverse bewerkingen van de steen. Tot slot een beknopte kunsthistorische opsomming van een aantal hoogtepunten in de ontwikkeling van de beeldhouwkunst.

Peter bedankt!

MD